

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi indeksiehdon käytöstä vuosia 1990 ja 1991 koskevissa työ-, virka- ja toimiehtosopimuksissa annetun lain muuttamisesta**

**ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ**

Indeksiehdon käytöstä vuosia 1990 ja 1991 koskevissa työ-, virka- ja toimiehtosopimuksissa annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että talous- ja tulopoliittisen kokonaisratkaisun mukaisiin työ-, virka- ja toimiehtosopimuksiin saadaan ottaa keskusjärjestöjen kutsuman sovittelijan 9 päivänä marraskuuta 1990 antaman kokonaisratkaisun jälkimmäistä sopimusvuotta koskevan esityksen mukainen

aikaisemmasta poikkeava indeksiehto. Lisäksi lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tällainen indeksiehto voidaan ottaa myös muuhun työ-, virka- ja toimiehtosopimukseen, joka on tehty tai saatettu kokonaisratkaisun jälkimmäisen sopimusvuoden ajaksi viimeistään 15 päivänä marraskuuta 1990 sovittelijan antaman kokonaisratkaisun jälkimmäistä sopimusvuotta koskevan esityksen mukaiseksi.

**PERUSTELUT**

**1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset**

Indeksiehdon käytöstä vuosia 1990 ja 1991 koskevissa työ-, virka- ja toimiehtosopimuksissa annetun lain (1190/89) 2 §:n 1 momentin mukaan valtakunnansovittelijan 30 päivänä marraskuuta 1989 vuosille 1990—1991 ehdottaman talous- ja tulopoliittisen kokonaisratkaisun mukaisiin työ-, virka ja toimiehtosopimuksiin saadaan ottaa kokonaisratkaisuehdotuksen mukainen indeksiehto, mikäli sopimus on tehty sitovaa neuvottelutulosta noudattaen, josta sopimusosapuoli on toimittanut keskusjärjestölleen ja valtakunnansovittelijalle jäljennöksen 28 päivään joulukuuta 1989 kello 10.00 mennessä. Lisäksi edellytetään, että työmarkkinain keskusjärjestöt ja julkista työnantajaa edustavat työnantajaosapuolet ovat hyväksyneet ja allekirjoittaneet edellä tarkoitetun talous- ja tulopoliittisen kokonaisratkaisun.

Vastaavin edellytyksin saadaan indeksiehto ottaa myös pykälän 2 momentissa tarkemmin mainittuihin niin sanottuihin pitkiin sopimuksiin.

Indeksiehdon käytöstä vuosia 1990 ja 1991 koskevissa työ-, virka- ja toimiehtosopimuksissa annetun lain 2 §:n muuttamisesta annetun lain (187/90) 2 §:n 3 momentin mukaan mitä 1 ja 2 momentissa on säädetty kokonaisratkaisun mukaisen indeksiehdon sallittavuudesta sovelletaan myös kokonaisratkaisun mukaisiin työ-, virka- ja toimiehtosopimuksiin, jos sopimus on tehty sitovaa neuvottelutulosta noudattaen, josta sopimusosapuoli on edellä 1 momentissa säädetyn määräajan jälkeen kuitenkin 15 päivään tammikuuta 1990 kello 10.00 mennessä toimittanut keskusjärjestölleen ja valtakunnansovittelijalle jäljennöksen.

Työmarkkinoiden keskusjärjestöt allekirjoituksellaan vahvistivatkin sitten talous- ja tulopoliittisen kokonaisratkaisun vuosille 1990—1991 tammikuun 15 päivänä 1990.

Kokonaisratkaisun ansiokehitystakuuta koskevan kohdan 2.2.2 mukaan ansiokehitystakuun tarkoituksena on taata sopimuskauden aikana sopimuskorotusten lisäksi tuleva ansiokehitys. Ansiokehitystakuun suuruus on tarkasteluaanjaksena 4 prosenttia.

Kokonaisratkaisun indeksiehtoa koskevan 2.2.3 kohdan 1 kappaleen mukaan, mikäli kuluttajahintojen nousu kuluttajaindeksillä (1985 = 100) mitattuna joulukuusta 1989 joulukuuhun 1990 on ylittänyt 5,7 prosenttia, korotetaan palkkoja seuraavan sopimukseen perustuvan palkankorotuksen yhteydessä prosenttimäärällä, jonka suuruus on toteutuneen kuluttajahintojen nousun ja 5,7 prosentin erotus.

Sanotun kohdan 2 kappaleen mukaan vastaavasti indeksiehtoa sovelletaan myös joulukuusta 1990 joulukuuhun 1991. Indeksien nousuvara tälle aikavälille määritellään keskusjärjestöjen välisissä neuvotteluissa marraskuussa 1990.

Alle 0,1 prosentin suuruisia indeksikorotuksia ei kuitenkaan suoriteta.

Vuoden 1991 palkkojen tarkistuksen neuvottelumenettelyä koskevan kokonaisratkaisun 2.2.4 kohdan mukaan keskusjärjestöt neuvottelevat ja sopivat 15 päivään marraskuuta 1990 mennessä vuoden 1991 palkkojen tarkistuksista, mahdollisista ansiokehitystakuiden ennakkoista (kohta 2.2.2) ja indeksiehdon rajasta (kohta 2.2.3).

Kokonaisratkaisun ulkopuolelle jääneiden liittojen välillä on neuvotteluissa noussut esille tavoite indeksiehdon käytöstä vuotta 1991 koskevissa työ-, virka- ja toimiehtosopimuksissa. Tätä tarkoittava lausuma on myös keskusjärjestöjen kutsuman sovittelijan kansliapäällikkö

Teuvo Kallion 9 päivänä marraskuuta 1990 antamassa kokonaisratkaisun jälkimmäistä sopimusvuotta koskevassa esityksessä. Kyseisessä esityksessä esitetään myös, että jälkimmäistä sopimusvuotta koskien voitaisiin käyttää palkantarkistusindeksiä, joka on vaihtosuhteen muutoksella korjattu kuluttajahintaindeksi, sekä 2,75 prosentin suuruisia ansiokehitystakuun välitarkistuksen takuuta. Näiden toteuttaminen edellyttää, että indeksiehdon käytöstä vuosia 1990 ja 1991 koskevissa työ-, virka- ja toimiehtosopimuksissa annettua lakia muutetaan. Kokonaisratkaisun jälkimmäistä sopimusvuotta koskevat sopimukset tehtäen sovittelijan esityksestä johtuen ilmeisesti olettaen ja edellyttäen, että lainmuutos toteutetaan.

## **2. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset**

Esityksellä ei ole olennaisia hallinnollisia vaikutuksia. Ehdotettu laki mahdollistaisi talous- ja tulopoliittisen kokonaisratkaisun kattavuuden ja siten myös sen taloudellisen merkityksen kasvun.

## **3. Voimaantulo**

Jotta indeksiehdon käytön mahdollisuus olisi tiedossa hyvissä ajoin ennen jälkimmäisen sopimusvuoden alkua, esitys olisi käsiteltävä eduskunnassa kiireellisenä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

## L a k i

### indeksiehdon käytöstä vuosia 1990 ja 1991 koskevissa työ-, virka- ja toimiehtosopimuksissa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään indeksiehdon käytöstä vuosia 1990 ja 1991 koskevissa työ-, virka- ja toimiehtosopimuksissa annettuun lakiin (1190/89) uusi näin kuuluva 2 a §:

#### 2 a §

Sen lisäksi, mitä 2 §:ssä on säädetty, saadaan siinä tarkoitettuihin työ-, virka- ja toimiehtosopimukseen ottaa keskusjärjestöjen kutsuman sovittelijan 9 päivänä marraskuuta 1990 antaman kokonaisratkaisun jälkimmäistä sopimusvuotta koskevan esityksen mukainen indeksiehto, jos keskusjärjestöt ovat tehneet esityksen mukaisen sopimuksen viimeistään 15 päivänä marraskuuta 1990. Tällainen indeksiehto voidaan ottaa myös muuhun työ-, virka-

ja toimiehtosopimukseen, joka on tehty tai saatettu kokonaisratkaisun jälkimmäisen sopimusvuoden ajaksi viimeistään 15 päivänä marraskuuta 1990 sovittelijan antaman kokonaisratkaisun jälkimmäistä sopimusvuotta koskevan esityksen mukaiseksi ja josta on viimeistään sanottuna päivänä kello 24.00 toimitettu valtakunnansovittelijain toimistoon jäljennös.

Tämä laki tulee voimaan \_\_\_\_\_ päivänä  
kuuta 199 .

Helsingissä 16 päivänä marraskuuta 1990

**Tasavallan Presidentti**

**MAUNO KOIVISTO**

Ministeri *Ulla Puolanne*

